

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Sayın Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Sümeyye BOZ
Muş Milletvekili

19 Aralık 2000 tarihinde “Hayata Dönüş Operasyonu” adı altında cezaevlerine yönelik gerçekleştirilen ve onlarca mahpusun yaşamını yitirdiği katliamın yıl dönümünde, Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi’nde siyasi tutsakların kaldığı koğuşlara robokoplu askerlerle baskın düzenlenmesi; koğuşların zorla boşaltılması, tutsakların açık biçimde tehdit edilmesi, dış dünya ile iletişimlerinin kesilmesi ve insan onuruna aykırı koşullara sahip koğuşlara sevk edilmeleri, ceza infaz sisteminde hukukun yerini güç gösterisinin aldığını ortaya koyan ağır bir hak ihlalidir.

Kamuoyuna ve avukatlara yansıyan bilgilere göre, Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi’nde son dönemde yaşanan ihlaller süreklilik kazanmış; bu kapsamda geçtiğimiz Kasım ayında cezaevi idaresi, siyasi tutsakların kaldığı koğuşların “tadilat” gerekçesiyle birleştirileceğini bildirmiştir. Siyasi tutsaklar, bu uygulamayı kabul etmediklerinde, koğuşlardan çıkmaları halinde yeniden B4 koğuşuna dönemeyeceklerinin kendilerine açıkça söylendiğini aktarmıştır. Bu durum, söz konusu düzenlemenin geçici bir teknik işlem değil, itiraz eden tutsaklar açısından kalıcı bir hak kaybı ve cezalandırma aracına dönüştürüldüğünü göstermektedir.

Cezaevi idaresinin, bu dayatmayı kabul ettirmek amacıyla “adli tutsaklar çok kalabalık, insaf edin, yaptığınız vicdani değil; 70 kişi kalan koğuşlar var” şeklinde ifadeler kullandığı belirtilmiştir. Ancak cezaevlerindeki aşırı doluluk, mahpuslara yüklenebilecek bir “vicdani sorumluluk” değil; bizzat devletin planlama, kapasite ve insan onuruna uygun barınma yükümlülüğünü yerine getirmemesinin sonucudur. Bu gerekçeyle belirli bir mahpus grubunun zorla yerinden edilmesi, ayrımcı ve keyfi bir infaz pratiğidir.

Tüm itirazlara rağmen 19 Aralık sabahı saat 09.00 itibarıyla cezaevi müdürü ve temsilcilerinin koğuşun boşaltılması için hazırlık yapılarak 50 kişilik robokoplu güvenlik gücünün koğuşa girdiği; bu esnada fiili müdahale ihtimali yaratılarak tutsaklar üzerinde yoğun bir psikolojik baskı ve gözdağı oluşturulduğu belirtilmiştir.

En ağır iddialardan biri ise cezaevi müdürünün robokoplu güçleri işaret ederek tutsaklara “Devletin büyüklüğünü böyle göreceksiniz, hemen çıkın yoksa zorla çıkarırız” şeklinde tehditte bulunduğudır. Bu sözler, kamu gücünün bir hak koruma aracı olmaktan çıkarılarak, doğrudan bir sindirme ve aşağılamaya dönüştürüldüğünü göstermektedir. Cezaevi gibi özgürlüğün zaten kısıtlandığı bir ortamda bu tür ifadeler, insan onurunu hedef alan aşağılayıcı muamele niteliği taşımaktadır.

Müdahale sırasında dış dünya ile iletişimin kesilmesi amacıyla telefon kabinlerinin kapatıldığı; avukat görüşmelerinin ise “teknik arıza” gerekçesiyle engellendiği ifade edilmiştir. Öğleden sonra cezaevine giden bir avukata “taşınma işlemi yapıldığı” gerekçesiyle saat 16.00’ya kadar hiçbir görüşmeye izin verilmediği aktarılmıştır. Bu uygulamalar, savunma hakkının fiilen askıya alınması anlamına gelmekte; cezaevinde yaşananların dış denetimden kaçırılmasına ve ihlallerin görünmez kılınmasına hizmet etmektedir.

Avukatlar, 2019’daki açlık grevlerinden bu yana ilk kez bu ölçekte askeri güçle bir müdahale gerçekleştirildiğini; 2016–2019 döneminden sonra benzer bir yaklaşımın ilk kez yeniden hayata geçirildiğini belirtmiştir. Bu durum, ceza infaz kurumlarında askeri yöntemlerin yeniden normalleştirildiğine işaret etmektedir.

Öte yandan, “tadilat” gerekçesiyle acilen boşaltıldığı ileri sürülen koğuşlara aynı gün adli tutsakların yerleştirilmiş olması, idarenin beyanlarıyla fiili uygulamalar arasındaki açık çelişkiyi ortaya koymaktadır. Bu durum, söz konusu işlemin teknik bir zorunluluktan değil, siyasi tutsaklara yönelik ayrımcı ve cezalandırıcı bir infaz politikasından kaynaklandığını düşündürmektedir.

Tüm bu uygulamalar, Anayasa’nın insan onurunun dokunulmazlığına ilişkin hükümlerine; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’a; Türkiye’nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin işkence yasağı, savunma hakkı ve haberleşme özgürlüğüne ilişkin hükümlerine açıkça aykırıdır. Devlet, mahpuslara yönelik kötü muamele iddialarında yalnızca ihlal etmemekle değil, etkili, bağımsız ve şeffaf soruşturma yürütmekle de yükümlüdür.

Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi’nde 19 Aralık 2025 tarihinde yaşananlar, bireysel bir idare tasarrufu değil cezaevlerinin disiplin ve infaz alanı olmaktan çıkarılarak politik bir baskı ve sindirme mekânına dönüştürülmesinin somut bir örneğidir.

Bu bağlamda:

1. Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi’nde 19 Aralık 2025 tarihinde siyasi tutsakların kaldığı koğuşlara robokoplu askerlerle girilmesine ilişkin yazılı emir veya talimat var mıdır? Varsa bu talimat hangi makam tarafından verilmiştir?
2. Cezaevi müdürünün tutsaklara yönelik olarak “Devletin büyüklüğünü böyle göreceksiniz, hemen çıkın yoksa zorla çıkarırız” şeklinde tehditte bulunduğu iddiaları hakkında Bakanlığınızca idari veya adli soruşturma başlatılmış mıdır?
3. Müdahale sırasında telefon kabinlerinin kapatılması ve avukat görüşmelerinin “teknik arıza” gerekçesiyle engellenmesi hangi mevzuata dayanmaktadır? Bu uygulama ne kadar süreyle devam etmiş ve kaç avukat görüşü fiilen engellenmiştir?
4. Savunma hakkının engellenmesi nedeniyle cezaevi idaresi veya ilgili personel hakkında disiplin ya da ceza soruşturması açılmış mıdır? Açılmadıysa gerekçesi nedir?

5. "Tadilat" gerekçesiyle boşaltıldığı belirtilen koğuşlara aynı gün adli tutsakların yerleştirilmesi doğru mudur? Doğruysa bu durum tadilat gerekçesiyle nasıl açıklanmaktadır?
6. Müdahaleye katılan robokoplu güçlerin statüsü nedir; asker mi, jandarma mı, hangi birime bağlıdır? Ceza infaz kurumlarında bu nitelikte askeri güç kullanımına ilişkin Bakanlığınızın yazılı bir genelgesi veya protokolü var mıdır?
7. 19 Aralık tarihinin cezaevleri açısından taşıdığı tarihsel anlam dikkate alındığında, bu tarihte askeri güçle koğuş boşaltılmasının bilinçli bir tercih olup olmadığı Bakanlığınızca araştırılmış mıdır?
8. Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi'nde 19 Aralık 2025 tarihinde yaşanan olaylarla ilgili olarak cezaevi müdürü, infaz koruma memurları ve müdahaleye katılan güvenlik personeli hakkında etkili, bağımsız ve şeffaf bir soruşturma yürütülmekte midir?
9. Bakanlığınız, bu olayın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin işkence yasağı ve savunma hakkına ilişkin hükümleri kapsamında bir ihlal oluşturduğu iddialarını kabul etmekte midir? Bu kapsamda alınması planlanan somut önlemler nelerdir?